

Fk. 127
16

X 1876019

99

De privilegio statuum J. R. Gen. ce non e.

LUDERUS MENCKE, Phil. & J. U. D.
nec non Min. PP. Coll. Collegiatus

ad

Ventilationem Publicam

SELECTARUM CONTROVERSIARVM JURIS CIVILIS

Disp. XVIII. absolvendam

in Auditorio J. C. O. I. U. M.

GENEROSOS AC NOBILISSIMOS

JVRIVM CVLTORES

*ea, qua decet, humanitate
invitat.*

LIPSIÆ

TYPIS JOH. GEORG.

ad. 41.

VI 3

B. C. D.

Udis atque à Literarum studiis aliena quondam Germania, posteaquam ingeniorum cultura incubuit, exitis moribus horridis atque indecoris, cum svavitate ac perspicacia Itolorum contendere coepit. Unum verò est, quod ex pristina indole reliquum sibi esse, atque cum summis internecionum periculis tutari, voluit, Libertatis curam iutelligo; (a) unde, ex incondita hominum multitudine ad certam Regiminis Formam emergens, non tantum ob publicas pro Republ. sollicitudines Proceres suos, sed etiam subditos ob Justitiæ administrationem, publico privatoq; commodo, evocati passa non est. Haud postremæ Felicitatis enim est consiliis publicis ibi vacare, ubi Imperantis personam referre licet, autoritatis est publicis communibusq; consiliis socium esse sui, sape satis ampli, territorii imperium. Quanta verò calamitatis sit privatos cogi Justitiæ impetrandæ studio rerum suarum fortunam è longinquo constitutam intueri, infinitæ, moras Judiciorum & absentia tædia comitantes, molestia docent. Hanc autem prærogativam Germani ab initio tanto cum ardore quæsi verunt quæsitamq; conservarunt, imò ampliarunt, ut eorum jus de non evocando non tantum ex annorum, sed etiam ex seculorum serie metiri queamus. Aliàs quidem Jura Electoribus, perpetuis Imperii nostri columnis, propria, ad reliquos status facile non transeunt; attamen privilegium, quod evocationem fieri prohibet, in Aurea Bulla (b) Electoribus indultum, postea ad omnes Imperii Status pervenit, ut Collegium Electorale testaretur se magis libertatis Germaniæ universæ, quam suæ prærogativæ fuisse studiosum. (c) Atq; hujus juris tenacissima est non tantum apud Imperii nostri Status, sed etiam apud eorum subditos, observantia. Nam Principes Imperii ab Imperatore ad eum vocati locum, de quo, an sit intra fines Germaniæ, contenditur, emanere, quam de suo jure quicquam remittere, maluerunt, (d) ac ipse Carolus IV. Aureæ Bullæ conditor, nunquam in Bohemiam Status Imperii evocavit, ne eosdem ad tribunal extra Germaniam trahere videretur; (e) plenissime autem Statuum & subditorum libertati in hac quoque parte cautum est per Recessus Imperii & Capitulationes, (f) maxime posteaquam modernus Imperator invictissimus Leopoldus d. art. neque Comitatus se in loco extra Germaniam sito indicturum, neque Statuum Imperii subditos ab ordinariis suis judiciis vel evocaturum, vel eorum evocationem permissurum esse, sanctissime promisit. Verum ne sic quidem Libertati Germaniæ satis prospectum esset, nisi iniquissimis etiam Curia Romanæ ausibus obviam iretur. Germaniæ Regnum enim, cui in Italiam perpetuum imperium confirmatum est sub Ottone I. (g) post Hildebrandinas insidias Libertati Germaniæ factas, vix eluctari satis ac tela telis repellere potuit. Nempe sine suffragio Germaniæ Imperantis Pontifices affectare in ea causarum, etiam secularium, cognitionem, decisionem earumq; avocationem coeperunt, speciosum quidem, falsum tamen, Capitis ac Judicis supremi, quoties protractio vel denegatio Justitiæ metuenda esset, titulum ad peccata corrigenda prætendentes. (h) Adversus quos Libertatis inæstimabilis insultus Imperatores cum Statibus Imperii declarationes, enixæ voluntatis in defendenda Libertate sua testes, non semel emiserunt; id quod non tantum ex Gravaminibus 100. ab Ordinibus Imperii in Comitibus Noribergensibus exhibitis Pontificiq; transmissis, præcipue si gr. 9. 10. 11. 12. (i) consulas, sed

(a) v. Cornelius Tacitus de Morib. Germ. c. 37. (b) A. B. c. 11. (c) Cap. Leop. art. 18. (d) v. Maurit. in Not. ad Capit. Leop. art. 17 p. 828. (e) Limn. Jur. Publ. l. 3 c. 8. n. 57. (f) v. R. J. d. A. 1512. §. 14. Cap. Car. V. art. 15. Ferd. I. art. 13. Rudolph II. art. 14. Matthiæ art. 15. Ferd. II. art. 13. Ferd. III. art. 17. Leop. art. 17. & 18. j. Joseph. art. 18. & adeand. Fritsch p. 95. seq. (g) c. 23. dist. 63. j. Schilt. de Libert. Eccles. Germ. l. 3. c. 5. §. 23. (h) v. c. 13. X. de judic. j. c. 6. 11 X. d. for. comp. (i) v. Schilter de Libert. Eccles. German. l. 7. c. 2. p. 865. seq. (k) v. Fritsch. ad cap. Joseph. p. 100. seq.

sed etiam ex Novissimo Attentato in præjudicium Capitali Wormatiensis suscepto, Literisque eo nomine à Deputatis Electorum ac Principum Ecclesiasticorum Imperii ad Pontificem directis, (k) apparet. Quoniam verò non sufficiunt contra faciliores in promittendo quàm emendando monita, & Autoritate & Lege certa expellendæ fuerunt hujusmodi incon-sultæ juris de non evocando violationes. Hoc egregiè (ut è multis pauca afferam exempla) præstiterunt excubantes pro publica salute Imperatores Maximilianus I. & Carolus V. Augusti. Quorum ille Præpositi Decani & Capituli Metropolitanæ Ecclesiæ Trevirensis conatum evocandi Romam Philippum Comitem Virnebergæ, Imperii fidelem, in Edicto publico graviter improbavit ac repressit. (l) Hic vero Johannem Episcopum Hildesheimensem pacis publicæ violatorem, qui impetum fecerat in Duces Brunsvicenses, ex Decreto Ordinum Imperii proscripsit, neque precibus Pauli III. Pontificis exorari potuit ut ipsius sententiæ contra Duces Lüneburgenses, Romæ spoli condempnatos, latæ ullum relinqueret locum, sed totam potius causam ad Camera Imperii, tanquam competens Judicium, remisit. (m) Et ne amplius certum Imperii Statuum subditorumq; de non evocando jus vel à Germanicæ Libertatis insidiatoribus, sub ignorantia affectato prætextu, violaretur, vel publico præsidio quisquam, jure hoc in dubium vocato, destitueretur, Legibus Imperii Universalibus liquido confirmata est hæc Membrorum Imperii imperantium & parentium prærogativa; ceu Capitulatio Leopoldi Magni unà cum novissimis Imperii Recessibus luculenter corroborat. (n) Verum enimverò, ut hac vice ex amplissima Juris de non evocando materia, quatenus subditis Imperii consulit, unicam tantum quæstionem eam expeditum instituti ratio exoptulat. Quæ, omnem obscuritatis notam ut effugiat, in casum hunc conjecta perpendetur; Sempronius Civis Noribergensis Lipsiæ ex mutuo accepto se ad solutionem 1000. thalerorum obligavit; Quæritur utrum ex hoc contractu Lipsiæ jure conveniatur, an verò privilegio de non evocando, quod Civibus Noribergensibus indultum est, ita fruatur ut causa Noribergam remittenda sit? Posterius ex indole hujus beneficii fluere videri poterat, prius vero Juri convenientissimum esse judico. (o) Ne autem à Practicis Fori Germanici Principiis aliena sit hæc controversia, reum, qui convenitur, Lipsiæ præsentem esse fingam, cum hodiè secundum receptam *c. 1. d. for. comp. in 6* doctrinam rei præsentis demum in foro contractus conveniantur. (p) Quominus memorato privilegio de non evocando locum relinquam hisce fundamentis moveor. 1. Cum privilegia contra generalem juris rationem concedantur, eadem interpretationem restrictivam pati æquum est *l. 14. l. 16. ff. d. leg. c. 7. c. 8. X. d. privil.* ex quo sequitur beneficium de non evocando ita circumscribendum est, ut foro quidem generali, at non speciali, quod est in loco contractus, præjudicet. 2. Qui cum aliquo contrahit ad satisfaciendum promisso in loco celebratæ conventionis se obstrinxisse creditur, nisi alium, quo solutio fieret, locum determinaverit. *l. 19. §. 2. l. 45. ff. d. jud. j. l. 3. ff. d. reb. auct. jud. poss. l. 21. ff. d. O. & A.* idq; & in commerciorum utilitatem, & probationis adjuvandæ studio, & difficultatum, in adeundo domicilii loco emergentium, evitandarum ergò inventum est. *N. 69. pr. & c. 1.* A speciali hoc foro igitur Imperator non videtur cives per privilegium de non evocando eximere voluisse, cum id commercia novis odiosisq; ambagibus implicet, aliosq; à contractibus cum iisdem ineundis deterreat. 3. Gregorius IX. Pontifex in *c. dilecti filii. 17. X. d. for. comp.* privilegium, quod Anglis illic concessum dicitur, ne in causis pecuniariis citra mare convenirentur, ita explicandum esse censuit, ut ad forum contractus, tanquam speciale, non pertineret, cur itaque simile, de non evocando, jus extenderemus ad forum contractus, quo ne clericos quidem in tali casu frui videmus. Quod si Autor hujus beneficii à foro contractus quoq; immunitatem largiri voluisset, nominatim id dubio procul expressisset, sed, quia hoc non fecit, jus tanti præjudicii dedisse non præsumitur. Nam in generali concessione ea nequaquam continentur, quæ non esset quis verisimiliter in specie concessurus *c. 2. de vicar. 6. a l. 15. §. 26. ff. d. injur.* Hisce præjudicio à Magni Nominis Jcto, Carpzovium puto, munitis rationibus opponitur 1. Quod privilegii de non evocando ea facienda sit interpretatio, quæ illud planè inutile

(k) v. Fritsch. *ad cap. Joseph. p. 100. seq.* (l) v. Melch. Goldast. *Const. Imp. Tom. 3. p. 659. seq.* (m) Conring. *d. Rep. Imp. Germ. Ex 6. th. 69. j. Hildesheimischer Haupt-Recess. d. A. 1643. zu Braunschweig auffgerichtet ap. Philippum Andr. Burgoldens. in Notit. rer. Illustr. Imperii.* (n) *Cap. Leopold. art. 18. & 19. R. J. d. A. 1654. §. 164. Auf sich dann. j. R. J. d. A. 1512. §. 14. Wo aber hiewieder ic.* (o) *Conf. Carpz. l. 2. R. 29. ubi præj. n. 21. 22. Rumel. ad A. B. Part. 2. Diss. 1. th. 10. ibiq; Myl. lit. b. Limn. ad A. B. c. 8. Obs. 6. Struv. S. J. C. Exc. 9. th. 42. Diss. Schilt. ad π. Ex. 13. th. 32.* (p) *Grænew. ad l. 2. C. d. Jurisdict. omn. jud. Carpz. l. 2. Resp. 30. n. 4. id. post Jur. Feud. D 6. in semidec. q. 1. n. 34.*

FK III 1948

inutile non reddit, a. l. 12. ff. d. reb. dub. eò quod concessiones supervacuas jura averfentur. a. l. 14. §. 1. ff. ut legat. vel fideic. serv. caus. cav. Sed beneficium hoc ne quidem hodie penitus esse inane existimo, si reus in diversis locis constituerit domicilium: cum enim alias actorum optionem habeat utro in domicilio reum convenire malit, a. l. 2. §. 3. ff. de eo quod cert. loc. hac fori electione, propter rei privilegium de non evocando, excidet. Cœterum non eo inficias majorem hujus beneficii fructum fuisse ante, quàm omnibus statibus idem tribueretur: Hoc enim Electoribus eorumq; subditis à Garolo IV. concessum, diversisq; Imperii Principibus nec non Civitatibus postea specialiter indultum, tandem omnibus Statibus communicari cœpit. (q) Quando autem ex eo quoq; tempore idem jus à novis Imperatoribus his, quibus datum, confirmatum est, ejus rei hanc præcipuam fuisse rationem arbitror, quod ne quidem hodie hujus beneficii usus penitus expiraverit, prætereaq; vel privilegii tabulæ singulare quid contineant, vel cum reliquis, quæ corroborantur ab Imperatore, privilegiis cohæreant. 2. Supra laudato Domino Carpzovio objicitur, quod ipse, quoties reus duplex habet domicilium, privilegio de non evocando locum relinquat, cum tamen forum duplicis domicilii sit foro contractus specialius. At infrequentius esse illud forum foro contractus largior, siquidem hodie rarò constituuntur in duobus locis simul domicilia; idem autem specialius esse nego: nam generale est illo quoq; casu domicilii forum, & cum aliis foris specialibus concurrat. a. l. 19. §. f. ff. d. Judic. l. f. C. ubi in rem act. itaq; privilegium, quod exemptionem à foro generali certa ratione præbet, ad specialia fora extendendum non est. a. l. 14. l. 16. ff. d. leg. 3. Moveretur in foro delicti prodesse de non evocando beneficium, cum tamen illud quoque forum speciale sit, sed, quo minus eos, qui certo in loco deliquerunt, hujus privilegii reddendos esse participes credam, impedit delictorum odium, quibus perire solent beneficia. a. l. 1. C. ubi de Crim. l. 3. ff. d. Offic. Præs. j. l. 52. ff. de Re Jud. l. 12. C. d. Dignit. (r) nec non fori specialitas, ob quam frustra regulariter etiam in rei sitæ foro ad hoc privilegium provocari monuit Mevius. (s) Verùm advocat calamum plura de hisce molientem propositi ratio, evocariq; jubet Viros Juvenes Nobilissimos atq; Clarissimos, qui sedulam, cui hætenus domi inhæserunt, lectionem ac meditationem Juris Exercitio Publico confirmare ex re studiorum suorum fore crediderunt. Unde, cum eos partim haud vulgaria Parentum Exempla ad lucis amorem ducant, partim Propinquorum merita & expectationes ad illa, quæ cordatis laudi sunt, invitent, omnes verò, altissimè radicata in bonis mentibus, Publicæ Salutis studia ad excolendas animi vires sollicitent, Selectas Juris Civis Controversias, quas XVIII. Disputationibus complexus sum, publicè, meo adjuti Præsidio, defendere, ac per vires illarum Opponentium munus exornare decreverunt. Quorum honestissimo desiderio deesse meritò mihi religio fuit, unde singulis diebus Sabbathi, ubi id pro more indicatum fuerit, suorum profectum specimen, modestè in utramque partem disceptando, edituri sunt eò, quem fors cuivis citra præjudicium dedit, ordine collocati:

- Dn. Georgius Gottlieb Ritter, V Vitteb. I. II. III.
- Dn. Godofredus Sigismundus Alberti, Freib. Misn. IV. X. XVI.
- Dn. Johannes Fridericus Matthesius, Hala Saxo. V. XI. XVII.
- Dn. Johannes Sebastianus Mæschelius, Hala Saxo. VI. XII. XVIII.
- Dn. Christianus Fridericus Runtsch, Lips. VII. VIII. XIV.
- Dn. Samuel Balthasar Goldbach, Vrat. Siles. IX. XIII. XV.

Quod reliquum est Vos, Generosi atq; Nobilissimi Juris Cultores, qui Justitiæ Decora Publicæq; rei Ornamenta dici meremini, affectu præsentiaq; Vestra declarate, quanto amore prosequamini eos, qui ad solidam Juris Scientiam haud segni pede contendunt, exhaustique laboris hæc experimenta edentes Vos esse Arbitros Judicesq; cupiunt. Ita futurum est ut ipsorum in excolenda Jurisprudencia ardor Vestra Benevolentia augeatur, nostra verò in promovendis hisce studiis industria, isto favore accensa, quovis obsequii genere Studium Vestrum studeat demereri.

(q) Confer. Rum. & Myl. ad A. B. Part. 2. Diff. 1. th. 3. & seqq. (r) iidem d. Diff. th. 10. l. a. ubi v. Dd. allegati. Limn. ad Aur. Bull. c. 8. Obs. 6. (s) Mevius Part. 3. Dec. 118. it. Hahn. ad Wesf. t. d. Judic. n. 16.

1077

MC

FK. 127
16

X 1876019

99.

De privilegio statuum J. R. Gen. ce non e.

KE. Phil. & J. U. D.
oll. Collegiatus

Publicam

ARUM

ERSIARVM

IVILIS

bsolvendam

ICLOIUM

NOBILISSIMOS

CVLTORES

, humanitate

SIÆ
H. GEORG

ad. 41.

VI 3